

บทความวิจัย

การพัฒนาศักยภาพนักศึกษาให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้
ในศตวรรษที่ 21 เพื่อสนับสนุนการมุ่งสู่มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก

กิริติ สอนคุ่ม *

เพชรรัตน์ คุณาพันธ์ †

จุฬารักษ์ เครือจันทร์ ‡

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงาน ปัจจัยเกื้อหนุน และแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย ปีการศึกษา 2564 จำนวน 367 คน บุคลากรด้านกิจการนักศึกษา จำนวน 23 คน นายจ้างผู้ใช้บัณฑิตที่จบในปีการศึกษา 2562-2563 จำนวน 44 คน ผู้บริหารด้านกิจการนักศึกษาและบุคลากรกองกิจการนักศึกษาที่รับผิดชอบจัดกิจกรรม Mahidol HIDEF จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1. ด้านปัญหาการดำเนินงาน นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมออนไลน์มีความรู้ด้านเทคโนโลยีแตกต่างกัน ขาดสมาธิ และไม่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มหาวิทยาลัยยังไม่มีแบบประเมินทักษะที่แท้จริงของนักศึกษา และบุคลากรผู้จัดกิจกรรมมีจำนวนจำกัด 2. ด้านปัจจัยเกื้อหนุน บุคลากรมีความเข้าใจนโยบายการพัฒนานักศึกษา มีกิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และ 3. ด้านแนวทางการพัฒนา ควรส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะจากการปฏิบัติ ลดเวลาเรียนในชั้น เพิ่มเวลาในกิจกรรม บูรณาการกิจกรรมกับหลักสูตร พัฒนาทักษะให้ตรงกับความต้องการของนายจ้าง ส่งเสริมบุคลากรให้เข้าใจลักษณะนักศึกษา และปรับการดำเนินงานให้ยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง กล่าวโดยสรุป ผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางพัฒนากิจกรรมและระบบเสริมสร้างทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพนักศึกษา, ทักษะ Mahidol HIDEF, ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

* ผู้อำนวยการ, กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, Email: kirati.sor@mahidol.ac.th

† นักวิชาการศึกษา (ผู้ชำนาญการพิเศษ), กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, Email: petcharat.kun@mahidol.ac.th
(Corresponding Author)

‡ นักวิชาการศึกษา (ผู้ชำนาญการพิเศษ), กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, Email: chularak.kru@mahidol.ac.th

Research Article

Developing Students' Potential to Be Equipped with Mahidol HIDEF Skills and 21st-Century Learning Skills in Support of the University's Aspiration to Become a World-Class University

Kirati Sornkum [§]Petcharat Kunapun ^{**}Chularak Krueachan ^{††}

Abstract

This research aimed to study operational problems, supporting factors, and guidelines for enhancing Mahidol University students' potential in developing Mahidol HIDEF skills and 21st-century learning skills. The sample consisted of 367 undergraduate students in their final year of the 2021 academic year, 23 student affairs personnel, 44 employers of graduates from the 2019–2020 academic years, and 15 administrators and staff from the Division of Student Affairs responsible for organizing Mahidol HIDEF activities. The research instruments included questionnaires and interview forms. Data were analyzed using mean and standard deviation. The findings revealed that: 1) Operational Problems: Students participating in online activities demonstrated varying levels of technological literacy, lacked concentration, and had limited opportunities for hands-on learning. The university lacked an authentic student skills assessment tool, and the number of staff responsible for activity organization was insufficient; 2) Supporting Factors: Staff members had a clear understanding of student development policies, and there were adequate activities and facilities that supported student learning; and 3) Guidelines for Development: It is recommended to promote experiential learning, reduce classroom hours while increasing activity-based learning time, integrate activities into the curriculum, develop skills aligned with employer needs, enhance staff understanding of student characteristics, and implement a more learner-centered approach. Overall, the research results can serve as a framework for improving activities and systems that strengthen Mahidol HIDEF skills and 21st-century learning skills among Mahidol University students efficiently and effectively.

Keywords: student potential development, Mahidol HIDEF skills, 21st-century learning skills

[§] Director, Division of Student Affairs, Mahidol University, Email: kirati.sor@mahidol.ac.th

^{**} Educator, Division of Student Affairs, Mahidol University, Email: petcharat.kun@mahidol.ac.th (Corresponding Author)

^{††} Educator, Division of Student Affairs, Mahidol University, Email: chularak.kru@mahidol.ac.th

(Received: 8/03/24, Revised: 13/11/25, Accepted: 06/02/26)

1. บทนำ

มหาวิทยาลัยมหิดลได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “มหาวิทยาลัยมหิดลมุ่งมั่นจะเป็นมหาวิทยาลัยอยู่ในอันดับ 1 ใน 100 มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกภายในปี พ.ศ.2573” และแผนยุทธศาสตร์ ระยะ 4 ปี พ.ศ. 2563-2566 (ฉบับทบทวน พ.ศ. 2564) ยุทธศาสตร์ที่ 2 Innovative Education and Authentic Learning มีเป้าประสงค์หลัก คือ Graduates with Desired Characteristics of Mahidol University and the World Class Talents และมีวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ข้อ 2 เพื่อสร้างบัณฑิตให้เป็น Global Talents ดังนั้น ในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่มหาวิทยาลัยต้องตระหนักในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความพร้อมและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่ต้องการ

แต่เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหิดลมีการเรียนการสอนอยู่ในหลายพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล คือ พญาไท บางกอกน้อย และศาลายา พื้นที่ในวิทยาเขตต่าง ๆ คือ กาญจนบุรี นครสวรรค์ และอำนาจเจริญ ทำให้การพัฒนาอาจไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ดังนั้น รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาและศิษย์เก่าสัมพันธ์ จึงมีนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาให้มีทักษะ Mahidol HIDEF ใน 5 ด้าน ได้แก่ **Health Literacy:** ความเข้าใจขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับภาวะสุขภาพอนามัย และสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตพัฒนาคุณภาพชีวิต ดำรงตนให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพที่ดี **Internationalization:** ความเป็นนานาชาติ รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกหนึ่งของโลกที่จะทำให้สังคมมีความสงบสุขและเข้มแข็ง **Digital Literacy:** ความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร และการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ **Environmental Literacy:** ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สภาวะการณ์และเงื่อนไขที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลกระทบของสังคมต่อธรรมชาติของโลก ให้ความร่วมมือและปฏิบัติตนในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่ดี และ **Financial Literacy:** ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงิน สามารถวางแผนและบริหารจัดการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในด้านการใช้จ่าย การเก็บออม และการจัดการหนี้สิน

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยมหิดลยังมุ่งส่งเสริมให้นักศึกษาให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ใน 5 ด้าน ได้แก่ **Critical Thinking and Problem Solving:** ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา สามารถคิดแบบพิจารณาและใช้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ **Creativity and Innovation:** ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม สามารถใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายเพื่อสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ ๆ ดำเนินการให้เกิดนวัตกรรม **Communication and Collaboration:** การติดต่อ สื่อสารและการร่วมมือกัน สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้ทั้งภาษาพูดและไม่ใช้ภาษาพูด ร่วมมือกันกับผู้อื่นและการทำงานเป็นทีม **Leadership and Management Skills:** การเป็นผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรม และทักษะการจัดการแบบเป็นกระบวนการ สามารถแนะนำและเป็นผู้ดูแลผู้อื่นได้ มีจริยธรรมในการเป็นผู้นำ สร้างความผูกพันในการทำงาน

ร่วมกัน เคารพในความแตกต่าง และสามารถใช้นโยบายการจัดการแบบกระบวนการได้ และ **Social Skill**: ทักษะทางสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกัน สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ในทีมที่แตกต่างกัน โดยมุ่งหวังให้มีแนวทางการพัฒนาที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่สามารถตอบสนองการเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยมหิดล มุ่งสู่ความเป็นพลเมืองโลก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนการมุ่งสู่มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกได้

ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยมหิดลได้มีการนำทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตามประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง กำหนดให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล พุทธศักราช 2562 และปรับปรุงในพุทธศักราช 2564 แต่ยังคงมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะ Mahidol HIDEF และ 21st Century Skills โดยในการนำนโยบายด้านการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาดังกล่าวลงสู่การปฏิบัติอย่างทั่วถึงทุกส่วนงานที่มีการเรียนการสอนนักศึกษาในระดับปริญญาตรีนั้น มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานกับส่วนงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นวิธีการถ่ายทอดและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อมุ่งสู่ World Class University

แต่จากการดำเนินการที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยมหิดลยังขาดการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์ เพื่อประเมินถึงผลสำเร็จ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยนี้ ทั้งนี้ คาดหวังว่า ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการติดตามสถานะของการดำเนินการ โดยเฉพาะการทราบถึงประเด็นปัญหาและอุปสรรค และปัจจัยเกื้อหนุนต่าง ๆ ที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน ตลอดจนการจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เพื่อสนับสนุนการมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก (World-class University)

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานของการพัฒนาศักยภาพนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อศึกษาปัจจัยเกื้อหนุนกับการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อสนับสนุนการมุ่งสู่มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก

3. การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Battelle for Kids (2019) ระบุว่า กรอบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (กรอบที่ 21) ซึ่งเป็นความร่วมมือของเครือข่าย Battelle มีสาระสำคัญ คือ 1) หัวข้อสำคัญและรูปแบบศตวรรษที่ 21 ต้องส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาทางวิชาการ โดยการผสมผสานประเด็นสหวิทยาการในศตวรรษที่ 21 เข้าไปในหัวข้อหลัก ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโลก ความรู้ทางการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ และผู้ประกอบการ ความรู้ด้านการเป็นพลเมือง ความรู้ด้านสุขภาพ และความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม 2) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม เป็นพื้นฐานที่ทุกคนต้องเรียนรู้เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับชีวิตและสภาพแวดล้อมการทำงานที่ซับซ้อนมากขึ้นในโลกปัจจุบัน ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน 3) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ได้แก่ การรู้สารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ การรู้ข้อมูลการสื่อสารและเทคโนโลยี 4) ทักษะชีวิตและอาชีพ ได้แก่ มีความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว มีความคิดริเริ่มและการขึ้นำตนเอง มีทักษะทางสังคมและข้ามวัฒนธรรม มีผลผลิตที่มีประสิทธิภาพและรับผิดชอบต่อตนเอง มีความเป็นผู้นำและรับผิดชอบต่อหน้าที่ 5) ระบบสนับสนุนในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ มาตรฐานศตวรรษที่ 21 การประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 หลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3.2 กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2560, หน้า 8) ให้นิยาม “ผลลัพธ์การเรียนรู้” (Learning Outcomes) ว่าหมายถึง เกณฑ์บ่งชี้คุณลักษณะและผลของการเรียนรู้ที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ตามมาตรฐานของหลักสูตรในแต่ละระดับการศึกษา ตลอดจนจากประสบการณ์การฝึกปฏิบัติและการทำงานจริง โดยแนวคิดนี้เน้นให้สถาบันอุดมศึกษากำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจนและสามารถวัดประเมินได้ เพื่อประกันคุณภาพของหลักสูตรและพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตรงตามเป้าหมาย ทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาแบบมุ่งสมรรถนะ (Competency-based Education) ที่มุ่งให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะในการทำงานและดำรงชีวิตได้จริง ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพบัณฑิตให้เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ

3.3 กรอบแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานกิจการนักศึกษา

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2563, หน้า 48) ให้ความหมายของ “กิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษา” ว่า หมายถึง กิจกรรมพัฒนานักศึกษานอกชั้นเรียนที่จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในด้านต่าง ๆ เพื่อเติมเต็มคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์และส่งเสริมพัฒนาการรอบด้านของความเป็นมนุษย์ โดยแนวคิดนี้สะท้อนถึงบทบาทของงานกิจการนักศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) และการพัฒนานักศึกษาแบบองค์รวม (Holistic Development) ผ่านกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อสังคม การทำงานเป็นทีม และจิตอาสา ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 (Battelle for Kids, 2019) และสอดคล้องกับ เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 3 การมีสุขภาพที่ดี และเป้าหมายที่ 16 การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและเป็นธรรม

3.4 แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ 4 ปี พ.ศ. 2563–2566 ฉบับทบทวน พ.ศ. 2564

มหาวิทยาลัยมหิดล (2564, หน้า 15) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 2 “Innovative Education and Authentic Learning” ซึ่งมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ โดยมีเป้าประสงค์หลักคือ “Graduates with Desired Characteristics of Mahidol University and the World Class Talents” ยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ได้แก่ (1) พัฒนาคุณภาพการศึกษาและหลักสูตรที่มีความหลากหลายตรงตามความต้องการของผู้เรียน และ (2) สร้างบัณฑิตให้เป็น Global Talents รวมทั้งกลยุทธ์ย่อยข้อที่ 5 คือ “การพัฒนาศักยภาพนักศึกษาและกระบวนการจัดกิจกรรมนักศึกษาให้ตอบสนองต่อการเป็น Global Citizen” โดยแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 และกรอบคุณวุฒิแห่งชาติที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 4 “การศึกษาที่มีคุณภาพ” และเป้าหมายที่ 17 “ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ซึ่งเป็นทิศทางสำคัญในการสร้างบัณฑิตที่มีศักยภาพระดับโลก (Global Competence) และเป็นพลเมืองโลก (Global Citizen) อย่างแท้จริง

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพ็ชรี รูปปะวิเชตร์ (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการจัดการข้ามวัฒนธรรมและการวางแผนอาชีพเพื่อรองรับความเป็นภูมิภาคอาเซียนและระดับสากล และพบว่าการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้กับนักศึกษา สถาบันการศึกษามักจัดกิจกรรมในลักษณะ “ให้ฟรีทั้งหมด” ซึ่งมักไม่ได้รับการตอบสนองที่ดีจากนักศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดกิจกรรมมีความคุ้มค่าและเกิดประสิทธิผล ควรมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยผู้วิจัยได้เสนอแนวทางไว้ ดังนี้ 1) ควรออกแบบรูปแบบการอบรมหรือกิจกรรมให้มีความ

น่าสนใจและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน 2) ควรจำแนกนักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มดาวเด่น ซึ่งมีความพร้อมและควรได้รับการอบรมเชิงลึก กลุ่มปานกลาง ซึ่งควรได้รับการพัฒนาเพื่อเสริมทักษะเพิ่มเติม และกลุ่มทั่วไป ซึ่งควรได้รับการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจและความสนใจในการพัฒนาตนเอง โดยข้อเสนอแนะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาอย่างแท้จริง

Oxford Economics (2012) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของทักษะที่จำเป็นต่อองค์กรในอีก 5-10 ปีข้างหน้า โดยจัดทำรายงานเรื่อง Global Talent 2021: How the new geography of talent will transform human resource strategies ผลการศึกษาพบว่า ทักษะที่องค์กรต้องการสามารถจำแนกได้เป็น 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) กลุ่มทักษะด้านดิจิทัล (Digital skills) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมดิจิทัล 2) กลุ่มทักษะด้านวิธีคิดแบบยืดหยุ่น (Agile thinking skills) เน้นการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาเชิงซับซ้อน และความสามารถในการปรับตัว 3) กลุ่มทักษะด้านการสื่อสารกับผู้อื่น (Interpersonal and communication skills) ครอบคลุมการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ และ 4) กลุ่มทักษะด้านความเป็นนานาชาติ (Global operating skills) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการทำงานในบริบทสากล โดยรายงานนี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มการพัฒนาทักษะของบุคลากรในอนาคตที่องค์กรจำเป็นต้องเตรียมความพร้อม เพื่อให้สามารถแข่งขันและปรับตัวได้ในบริบทของเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

Bakhshi et al. (2017) ได้ศึกษาอนาคตของทักษะ: การจ้างงานในปี 2030 โดยยืนยันถึงความสำคัญของ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” ซึ่งเป็นการบูรณาการระหว่างทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (interpersonal skills) และทักษะด้านความรู้ความเข้าใจ (cognitive skills) ผลการวิจัยในสหรัฐอเมริกาชี้ให้เห็นถึงการให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อทักษะทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับวรรณกรรมอื่น ๆ ที่กล่าวถึงความสำคัญที่เพิ่มขึ้นของทักษะประเภทนี้ นอกจากนี้ งานวิจัยยังพบว่า สาขาวิชาความรู้ เช่น ภาษาอังกฤษ การบริหารและการจัดการ รวมถึงชีววิทยา มีความสัมพันธ์กับอาชีพที่คาดว่าจะมีความต้องการเพิ่มขึ้นในอนาคต และในสหราชอาณาจักร พบว่า ผลการวิจัยได้สนับสนุนข้อสรุปเดียวกัน โดยยืนยันถึงบทบาทสำคัญของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในการเตรียมความพร้อมของแรงงานให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานโลก

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย ประจำปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งสิ้น 4,371 คน
กลุ่มที่ 2 บุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษาในหน่วยงานที่มีนักศึกษาระดับปริญญาตรี 23 หน่วยงาน
กลุ่มที่ 3 นายจ้างผู้ใช้บัณฑิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหิดล ที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2562–2563 และ

กลุ่มที่ 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย 1) รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาและศิษย์เก่าสัมพันธ์ 2) ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาและศิษย์เก่าสัมพันธ์ 3) รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาของส่วนงานในมหาวิทยาลัยมหิดลที่มีหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี 4) หัวหน้างานพัฒนานักศึกษา กองกิจการนักศึกษา 5) หัวหน้าหน่วยสื่อสารองค์กร กองกิจการนักศึกษา และ 6) บุคลากรกองกิจการนักศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดกิจกรรม Mahidol HIDEF

4.2 กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย ประจำปีการศึกษา 2564 โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (1973) ที่กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (sampling error) เท่ากับ 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 367 คน ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม 367 ฉบับ ได้รับคืนและมีความสมบูรณ์ 283 ฉบับ

กลุ่มที่ 2 บุคลากรด้านกิจการนักศึกษา คัดเลือกจากส่วนงานที่มีนักศึกษาระดับปริญญาตรี 23 หน่วยงาน ๆ ละ 1 คน รวมจำนวน 23 คน ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จำนวน 23 ฉบับ ได้รับคืนและมีความสมบูรณ์ 20 ฉบับ

กลุ่มที่ 3 นายจ้างผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งเคยจ้างงานบัณฑิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหิดลที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2562–2563 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จาก 22 ส่วนงาน ๆ ละ 1 คนต่อปีการศึกษา รวมจำนวน 44 คน ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จำนวน 44 ฉบับ ได้รับคืนและมีความสมบูรณ์ 44 ฉบับ และ

กลุ่มที่ 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้รับอนุญาตให้เข้าสัมภาษณ์ จำนวน 12 คน ได้แก่ 1) รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาและศิษย์เก่าสัมพันธ์ 2) ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาและศิษย์เก่าสัมพันธ์ 3) รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาจากส่วนงานที่จัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี จำนวน 3 คน 4) หัวหน้า

งานพัฒนานักศึกษา กองกิจการนักศึกษา 5) หัวหน้าหน่วยสื่อสารองค์กร กองกิจการนักศึกษา และ 6) บุคลากรกองกิจการนักศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดกิจกรรม Mahidol HIDEF จำนวน 5 คน

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

4.3.1 แบบสอบถามนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีสุดท้าย ปีการศึกษา 2564 แบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดระดับการเรียนรู้ทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดระดับปัจจัยเกื้อหนุนการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ ตอนที่ 4 แบบสอบถามคำถามปลายเปิด เพื่อสอบถามปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

4.3.2 แบบสอบถามบุคลากรด้านกิจการนักศึกษาจากส่วนงานที่มีนักศึกษาระดับปริญญาตรี แบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดระดับปัจจัยเกื้อหนุนการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ ตอนที่ 4 แบบสอบถามคำถามปลายเปิด เพื่อสอบถามปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

4.3.3 แบบสอบถามผู้ใช้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยมหิดล ตั้งแต่ปีการศึกษา 2562-2563 แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหน่วยงานและผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดระดับความพึงพอใจต่อทักษะของบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหิดล และ ตอนที่ 3 แบบสอบถามคำถามปลายเปิด เพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล ที่สอดคล้องตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

4.3.4 แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารด้านกิจการนักศึกษา และบุคลากรกองกิจการนักศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดกิจกรรม Mahidol HIDEF แบ่งเป็น 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 สัมภาษณ์สภาพปัญหาการดำเนินงานของการพัฒนาศักยภาพนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล ให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตอนที่ 3 สัมภาษณ์ปัจจัยเกื้อหนุนกับการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตอนที่ 4 สัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล ให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ ตอนที่ 5 สัมภาษณ์ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

4.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.4.1 จัดทำหนังสือส่งไปยังส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยมหิดลที่มีการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี เพื่อขอความอนุเคราะห์นำแบบสอบถามแจกให้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีปีสุดท้าย ปีการศึกษา 2564 จำนวน 22 ส่วนงาน จำนวน 367 คน และบุคลากรด้านกิจการนักศึกษา จำนวน 23 ส่วนงาน

4.4.2 จัดทำหนังสือส่งไปยังหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิตมหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม จำนวนบัณฑิต 44 คน

4.4.3 จัดทำหนังสือส่งไปยังผู้บริหารด้านกิจการนักศึกษา และบุคลากรกองกิจการนักศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดกิจกรรม Mahidol HIDEF จำนวน 15 คน เพื่อขออนุญาตเข้าสัมภาษณ์ข้อมูล

โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความสมบูรณ์ด้วยตนเอง นำไปลงรหัสและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ต่อไป

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) กกับการแจกแจงความถี่ (Frequency Distributions) และร้อยละ (Percentage)

ในส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ตามแนวทางของ Krippendorff (2004) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการถอดเทปสัมภาษณ์ การอ่านทำความเข้าใจข้อมูล การเข้ารหัสข้อมูล การจัดหมวดหมู่และการสังเคราะห์ประเด็นสำคัญ เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สะท้อนความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลอย่างเป็นระบบ

5. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาที่ได้สามารถรายงานได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไปนี้

1. การดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีดังนี้

1.1 ผลการศึกษาระดับการเรียนรู้ทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีสุดท้าย ปีการศึกษา 2564 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการเรียนรู้ทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีสุดท้าย ปีการศึกษา 2564 จำแนกรายด้าน

การเรียนรู้ทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	ระดับการเรียนรู้		แปลผล
	Mean	S.D.	
1. การเรียนรู้ทักษะ Mahidol HIDEF	3.71	0.86	ปานกลาง
1.1 ด้าน Health Literacy	3.76	0.78	ปานกลาง
1.2 ด้าน Internationalization	3.70	0.83	ปานกลาง
1.3 ด้าน Digital Literacy	3.89	0.82	ปานกลาง
1.4 ด้าน Environmental Literacy	3.85	0.78	ปานกลาง
1.5 ด้าน Financial Literacy	3.35	0.99	ปานกลาง
2. การเรียนรู้ทักษะ 21st Century Skills	3.91	0.83	ปานกลาง
2.1 ด้าน Critical Thinking & Problem Solving	3.90	0.79	ปานกลาง
2.2 ด้าน Creativity & Innovation	3.79	0.88	ปานกลาง
2.3 ด้าน Communication & Collaboration	3.98	0.82	ปานกลาง
2.4 ด้าน Leadership & Management Skills	3.88	0.87	ปานกลาง
2.5 ด้าน Social Skill	4.01	0.76	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีสุดท้าย ปีการศึกษา 2564 ต่อทักษะ Mahidol HIDEF ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ด้าน Social Skill

1.2 ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติของบุคลากรด้านกิจการนักศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล ให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับการปฏิบัติของบุคลากรด้านกิจการนักศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล ให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกรายด้าน

สภาพการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหิดล	ระดับการปฏิบัติ		แปลผล
	Mean	S.D.	
1. การจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาให้มีทักษะ Mahidol HIDEF	3.59	1.04	ปานกลาง
1.1 ด้าน Health Literacy	4.15	0.75	มาก
1.2 ด้าน Internationalization	3.45	1.32	ปานกลาง
1.3 ด้าน Digital Literacy	3.50	0.95	ปานกลาง
1.4 ด้าน Environmental Literacy	3.50	0.69	ปานกลาง
1.5 ด้าน Financial Literacy	3.35	1.23	ปานกลาง
2. การจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาให้มีทักษะ 21 st Century Skills	4.00	0.88	มาก
2.1 ด้าน Critical Thinking & Problem Solving	3.65	1.09	ปานกลาง
2.2 ด้าน Creativity & Innovation	3.85	0.88	ปานกลาง
2.3 ด้าน Communication & Collaboration	4.25	0.64	มาก
2.4 ด้าน Leadership & Management Skills	4.05	0.89	มาก
2.5 ด้าน Social Skill	4.20	0.77	มาก
3. หน่วยงานจัดกิจกรรมที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการ ของนักศึกษา	4.05	0.51	มาก
4. หน่วยงานได้รับความร่วมมือจากนักศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา ศักยภาพนักศึกษา	4.00	0.65	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการปฏิบัติของบุคลากรด้านกิจการนักศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล ให้มีทักษะ Mahidol HIDEF ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ด้าน Health Literacy และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ด้าน Communication & Collaboration รองลงมาคือ ด้าน Social Skill และด้าน Leadership & Management Skills

1.3 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหิดล แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหิดล จำแนกรายด้าน

ความพึงพอใจของท่านต่อทักษะของบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหิดล	ระดับความพึงพอใจ		แปลผล
	Mean	S.D.	
1. ทักษะ Mahidol HIDEF	3.83	0.85	ปานกลาง
1.1 ด้าน Health Literacy	3.75	1.06	ปานกลาง
1.2 ด้าน Internationalization	4.00	0.95	มาก
1.3 ด้าน Digital Literacy	4.08	0.67	มาก
1.4 ด้าน Environmental Literacy	3.67	0.65	ปานกลาง
1.5 ด้าน Financial Literacy	3.67	0.89	ปานกลาง
2. ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	3.82	1.08	ปานกลาง
2.1 ด้าน Critical Thinking & Problem Solving	3.83	1.11	ปานกลาง
2.2 ด้าน Creativity & Innovation	3.50	1.00	ปานกลาง
2.3 ด้าน Communication & Collaboration	3.92	1.08	ปานกลาง
2.4 ด้าน Leadership & Management Skills	3.58	1.16	ปานกลาง
2.5 ด้าน Social Skill	4.25	1.06	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อทักษะ Mahidol HIDEF ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ด้าน Digital Literacy และด้าน Internationalization และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ด้าน Social Skill

2. ผลการศึกษาปัจจัยเกื้อหนุนการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล ให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แสดงดังตารางที่ 4 และตารางที่ 5

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีสุดท้าย ปีการศึกษา 2564 ที่มีต่อปัจจัยเกื้อหนุนการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล ให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกรายด้าน

ปัจจัยเกื้อหนุนการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหิดล	ระดับการสนับสนุน		แปลผล
	Mean	S.D.	
1. จำนวนกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยสนับสนุนการเรียนรู้ทักษะที่สอดคล้องกับ Mahidol HIDEF ให้เข้าร่วมหลากหลายรูปแบบ	3.69	0.93	ปานกลาง
1.1 ด้าน Health Literacy	3.78	0.89	ปานกลาง
1.2 ด้าน Internationalization	3.68	0.95	ปานกลาง
1.3 ด้าน Digital Literacy	3.72	0.90	ปานกลาง
1.4 ด้าน Environmental Literacy	3.78	0.87	ปานกลาง
1.5 ด้าน Financial Literacy	3.50	1.02	ปานกลาง
2. จำนวนกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยสนับสนุนการเรียนรู้ทักษะที่สอดคล้องกับ 21st Century Skills ให้เข้าร่วมหลากหลายรูปแบบ	3.83	0.86	ปานกลาง
2.1 ด้าน Critical Thinking & Problem Solving	3.76	0.88	ปานกลาง
2.2 ด้าน Creativity & Innovation	3.81	0.88	ปานกลาง
2.3 ด้าน Communication & Collaboration	3.89	0.84	ปานกลาง
2.4 ด้าน Leadership & Management Skills	3.75	0.84	ปานกลาง
2.5 ด้าน Social Skill	3.93	0.86	ปานกลาง
3. สิ่งอำนวยความสะดวกของมหาวิทยาลัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ	3.73	0.90	ปานกลาง
3.1 ด้านสื่อเทคโนโลยีและอุปกรณ์ในสถานที่จัดกิจกรรม	3.73	0.86	ปานกลาง
3.2 ด้านความเหมาะสมของสถานที่จัดกิจกรรมและมีเพียงพอ	3.78	0.90	ปานกลาง
3.3 ด้านระบบ WiFi ทั่วถึง สำหรับการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมออนไลน์	3.67	0.95	ปานกลาง
4. การบริการให้คำปรึกษาด้านกิจกรรม	3.63	0.95	ปานกลาง
4.1 มีอาจารย์บริการให้คำปรึกษาด้านกิจกรรม	3.64	0.94	ปานกลาง
4.2 มีเจ้าหน้าที่บริการให้คำปรึกษาด้านกิจกรรม	3.62	0.96	ปานกลาง
5. คุณภาพการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัย	3.75	0.82	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีสุดท้าย ปีการศึกษา 2564 ที่มีต่อปัจจัยเกื้อหนุนการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพนักศึกษา ประกอบด้วย จำนวนกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยสนับสนุนการเรียนรู้ทักษะที่สอดคล้องกับ Mahidol HIDEF และ 21st Century Skills ให้เข้าร่วมหลากหลายรูปแบบ สิ่งอำนวยความสะดวกของมหาวิทยาลัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ การบริการให้คำปรึกษาด้านกิจกรรม และคุณภาพการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 5 ความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีต่อปัจจัยเกื้อหนุนการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล ให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกรายด้าน

ปัจจัยเกื้อหนุนการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหิดล	ระดับการสนับสนุน		แปลผล
	Mean	S.D.	
1. การรับรู้นโยบายด้านการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัย มหิดล ให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะ 21 st Century Skills	4.20	0.70	มาก
2. การสนับสนุนของผู้บริหารส่วนงานในด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และ 21 st Century Skills	4.05	0.60	มาก
3. จำนวนบุคลากรด้านการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาในส่วนของท่านมีความเหมาะสมและเพียงพอ	3.60	0.99	ปานกลาง
4. สิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล	3.78	0.74	ปานกลาง
4.1 ด้านสื่อเทคโนโลยีและอุปกรณ์ในสถานที่จัดกิจกรรม	3.70	0.80	ปานกลาง
4.2 ด้านความเหมาะสมของสถานที่จัดกิจกรรมและมีเพียงพอ	4.00	0.65	มาก
4.3 ด้านระบบ WiFi ทั่วถึง สำหรับการจัดกิจกรรมออนไลน์	3.65	0.75	ปานกลาง
5. การสนับสนุนงบประมาณของส่วนงานในการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษา	3.75	0.97	ปานกลาง
6. การบริการให้คำปรึกษาด้านกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษา	3.85	0.83	ปานกลาง
6.1 มีอาจารย์บริการให้คำปรึกษาด้านกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษา	3.85	0.75	ปานกลาง
6.2 มีเจ้าหน้าที่บริการให้คำปรึกษาด้านกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษา	3.85	0.93	ปานกลาง
7. คุณภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัย	3.95	0.69	ปานกลาง
8. ส่วนงานมีบุคลากรผู้รับผิดชอบด้านการบันทึกข้อมูลกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาผ่านระบบ Activity Transcript (AT) ที่ชัดเจน	4.50	0.83	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรด้านกิจการนักศึกษา ที่มีต่อปัจจัยเกื้อหนุนการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล ให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ส่วนงานมีบุคลากรผู้รับผิดชอบด้านการบันทึกข้อมูล กิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาผ่านระบบ Activity Transcript (AT) ที่ชัดเจน รองลงมาคือ การรับรู้นโยบายด้านการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล การสนับสนุนของผู้บริหารส่วนงานในด้านการจัดกิจกรรม พัฒนาศักยภาพนักศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของ มหาวิทยาลัยมหิดลในด้านความเหมาะสมของสถานที่จัดกิจกรรมและมีเพียงพอ

3. แนวทางการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล ให้มีทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อสนับสนุนการมุ่งสู่มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก มีดังนี้

3.1 ด้านการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา ผลการศึกษา พบว่า มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

3.1.1 สนับสนุนการเรียนรู้ทักษะนอกเหนือจากวิชาเรียน โดยการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลากิจกรรม นำการพัฒนาศักยภาพเข้าไปปรับใช้กับการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทำโครงการ หรือจัดทำผลงานด้วยตัวเอง มุ่งเน้นกิจกรรมส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเป็นผู้นำ กล้าแสดงออก รวมทั้ง ทักษะทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมความรักในธรรมชาติและเพื่อนมนุษย์ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้เห็น แนวโน้มของโลกปัจจุบันตลอดจนงานวิจัยและนวัตกรรม เน้นการสื่อสารสองทางมากกว่าการให้ความรู้เพียงอย่างเดียว มีการสำรวจความต้องการและข้อคิดเห็นของนักศึกษาในหลายกลุ่มทั้งนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติ เพื่อนำแนวคิดมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมในแต่ละกิจกรรม

3.1.2 สนับสนุนการพัฒนาทักษะ Mahidol HIDEF โดยการสร้างบรรยากาศและโอกาสในการทำงานที่มีการใช้ทักษะ Mahidol HIDEF แต่ละด้านอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง และปรับให้เข้าไปอยู่ในรายวิชาเลือก เสรีหรือรายวิชาที่แทรกอยู่ในแต่ละสาขาวิชา หรือวิชาบังคับพื้นฐาน เป็นต้น

3.1.3 สนับสนุนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการเพิ่มวิชาเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการสอนให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์สถานการณ์อย่างสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาโดยการนำปัญหาหรือข้อจำกัดมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อหาแนวทางการพัฒนาให้ดีขึ้น การสื่อสารระหว่างกัน และการสื่อสารภาษาอังกฤษ รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับต่างประเทศ

3.1.4 จัดให้มีระบบสนับสนุนให้นักศึกษาสามารถเลือกพัฒนาทักษะของตนเองได้ทุกเวลาตามที่ต้องการเมื่อมีความพร้อม โดยไม่ต้องรอรอเปิดเทอม ไม่ต้องรอลงทะเบียนหน่วยกิต ซึ่งเป็นการสร้างพื้นฐานให้นักศึกษา เกิดความพร้อมและสามารถนำไปพัฒนาอย่างอื่นต่อได้หลังสำเร็จการศึกษา

3.1.5 จัดหาผู้ที่มีศักยภาพหรือผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำแบบประเมินผลการพัฒนาทักษะนักศึกษา เพื่อให้ทราบผลลัพธ์ของวิธีดำเนินการพัฒนานักศึกษานั้นถูกต้องและนักศึกษามีทักษะตามที่ต้องการ

3.1.6 จัดทำความร่วมมือกับส่วนงานของมหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อนำกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาไปอยู่ในหลักสูตร เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านอาชีพ ซึ่งเป็นการต่อยอดโครงการ Career Support Services ต่อไป

3.1.7 จัดทำประกาศหลักเกณฑ์การกำหนดให้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักศึกษา ให้ครอบคลุมกลุ่มนักศึกษาหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี โดยการกำหนดจำนวนชั่วโมงกิจกรรมที่มีความแตกต่างกับนักศึกษาหลักสูตร 4 ปี หรือ 6 ปี

3.2 ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านกิจการนักศึกษา ผลการศึกษา พบว่า มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

3.2.1 ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรให้พัฒนาความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาวัยรุ่น ความแตกต่างระหว่างวัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และทำความเข้าใจลักษณะวัยของนักศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อก้าวทันโลก รวมทั้งอบรมด้านเทคนิคการสื่อสาร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการเข้าถึงและการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา

3.2.2 ปรับความคิด (Mindset) เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการทำงานที่ดี โดยให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง

3.2.3 จัดให้มีแพลตฟอร์มเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับ Global Citizen เพื่อเป็นแรงจูงใจให้บุคลากรได้ศึกษาเรียนรู้แนวทางการพัฒนา รวมทั้งขอแนะนำเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานต่อไป

3.3 ด้านความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตมหาวิทยาลัยมหิดล ผลการศึกษา พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตต้องการให้มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาที่สอดคล้องตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต เช่น 1) ส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ทั้งในด้านวิชาชีพตน วัฒนธรรม กีฬาและสุขภาพ ซึ่งเกิดจากการปฏิบัติจริงมากกว่าการเรียนในห้องเรียนอย่างเดียว 2) การรับนักศึกษาหลักสูตรด้านสุขภาพ ต้องทดสอบสภาพจิตใจให้ลึกมากกว่าการคัดเลือกแบบผิวเผิน เพราะต้องมีสภาพร่างกายและจิตใจที่แข็งแรงพร้อมรับความกดดันที่มากกว่าอดีต เนื่องจากสภาวะปัจจุบันผู้ป่วยและญาติต้องการการดูแลแบบองค์รวม และมีความต้องการมากขึ้น 3) ปลุกศรัทธาในงานวิชาชีพ และปลุกความเข้มแข็งในจิตวิญญาณ ให้สามารถยืนหยัดอยู่ในกระแสสังคมแห่งการแข่งขันสูง 4) ปลุกความเป็นผู้นำในด้านการสร้างนวัตกรรมและงานวิจัย กล้าตัดสินใจและกล้าแสดงความคิดเห็น 5) เรียนรู้จากสถานที่จริงผ่านการปฏิบัติงานกับภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ 6) สนับสนุนมุมมองที่แตกต่าง เปิดรับความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ของโลกมากขึ้น และเพิ่มความรู้ด้านการใช้ดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ในงาน 7) เน้นด้านภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารกับต่างชาติได้ 8) ฝึกฝนการทำงานภายใต้สภาวะแรงกดดัน เนื่องจากการทำงานในองค์กรต่าง ๆ บัณฑิตจะต้องเผชิญแรงกดดันและความเครียดในการทำงาน และ 9) พัฒนาหลักสูตรและพัฒนาอาจารย์ เป็นต้น

6. ข้อเสนอแนะ

6.1. ข้อเสนอแนะในการนำเอาผลวิจัยไปปรับใช้

6.1.1 ควรจัดโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาที่ตอบสนองตามความต้องการที่แท้จริงของนักศึกษา โดยการสำรวจความต้องการได้รับการพัฒนารวมทั้งเวลาที่เหมาะสมในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา และนำผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ผลสำรวจมาดำเนินการ เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่

6.1.2 ควรเพิ่มจำนวนกิจกรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะ Mahidol HIDEF และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้นักศึกษาได้เข้าร่วมที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ศึกษามีโอกาสได้พัฒนาทักษะที่หลากหลาย

6.1.3 ควรจัดสถานที่ทำกิจกรรมที่สะดวกและเพียงพอ และลดขั้นตอนการขอใช้สถานที่ให้สะดวกและเข้าถึงง่ายมากขึ้น รวมทั้งจัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษา

6.1.4 ควรจัดให้มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนอาจารย์และเจ้าหน้าที่เพื่อมาดูแลการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษา รวมถึงการบริการให้คำปรึกษาด้านกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษา

6.1.5 ควรจัดทำแบบประเมินตัวชี้วัดการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา ที่นอกเหนือจากการประเมินก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้ทราบผลลัพธ์ของการได้รับทักษะที่แท้จริงจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา

6.1.6 ควรกำหนดนโยบายด้านการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนที่ชัดเจน โดยให้มีการสอดแทรกกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาเข้าไปในหลักสูตร เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่

6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนในครั้งต่อไป

ควรมุ่งเน้นทำการศึกษาวิจัยในประเด็นของการพัฒนานักศึกษาที่นำมาสู่ความสอดคล้องต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) โดยการส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นผู้มีชีวิตที่มีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (Good health & Well-being) และพัฒนาเชื่อมโยงไปยังทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในทำงาน การใช้ชีวิตประจำวัน และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ 2) ทักษะการเรียนรู้ หรือ Lifelong Learning เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสารทั้งการพูดการเขียนและการนำเสนอ การทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น และ 3) ทักษะชีวิต เช่น ความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ความเป็นผู้นำ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง: ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes)*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาศกยภาพนักศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). *กรอบแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานกิจการนักศึกษา: กิจกรรมเพื่อพัฒนาศกยภาพนักศึกษา*. สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาศกยภาพนักศึกษา.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2564). *แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ 4 ปี พ.ศ. 2563–2566 (ฉบับทบทวน): ยุทธศาสตร์ที่ 2 Innovative Education and Authentic Learning*. กองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เพ็ชรี รูปปะวิเชตร. (2555). *การพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดการข้ามวัฒนธรรมและการวางแผนอาชีพเพื่อรองรับความเป็นภูมิภาคอาเซียนและระดับสากล*. รายงานการวิจัย. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Bakhshi, H., Downing, J. M., Osborne, M. A., & Schneider, P. (2017). *The future of skills: Employment in 2030*. <https://futureskills.pearson.com/research/assets/pdfs/technical-report.pdf>
- Battelle for Kids. (2019). *Framework for 21st century learning definitions*. Partnership for 21st century learning. <https://www.battelleforkids.org/networks/p21/frameworks-resources>
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology* (2nd ed.) Thousand Oaks
- Oxford Economics. (2012). *Global talent 2021: How the new geography of talent will transform human resource strategies*. <https://www.yumpu.com/en/document/read/47229835/global-talent-2021-oxford-economics>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. Harper. & Row.